

شنبه ۲۷ آبان ۱۴۰۲

شماره ۴۰۱۰

WWW.FDN.IR

FARHIKHTEGANDAILY

درجیدترین رتبه‌بندی پرستنادترین محققان دنیا، آمریکا کماکان اول است، سهم چین افزایش داشت فقط ۵ ایرانی در فهرست پراستنادهای دنیا حضور دارند

ندایظهوری
مترجم

موسسه «کلاریویت آنالیتیکس» Clarivate Analytics هر ساله بیش از هزاران پژوهشگر را در دنیا مورد ارزیابی قرار داده و از این طریق پژوهشگران پراستناد را معرفی می‌کند و در سال ۲۰۲۳ نیز در جدیدترین آماری که ارائه کرده، ۷۱۲۵ پژوهشگر را به‌عنوان محققان

۳۷ درصد پراستنادها در آمریکا هستند

پراستنادترین محققان ۲۰۲۳ امسال از ۶۷ کشور انتخاب شده‌اند اما در مجموع، ۸.۸۳ درصد از آنها تنها از ۱۰ کشور دنیا بوده و ۷۲.۷ درصد اهل پنج کشور نخست هستند که تمرکز پراستنادترین محققان پراستناد را نشان می‌دهد. آمریکا همچنان با ۲۶۶۹ محقق در سال ۲۰۲۳ بیشترین تمرکز پژوهشگران با استناد بالا را در دنیا به خود اختصاص داده است. این میزان به ۳۷.۵ درصد از این گروه می‌رسد که در مقایسه با پنج سال گذشته کمترین میزان پراستنادها را از آن خود کرده است. تعداد محققان پراستناد آمریکا در سال ۲۰۲۲ حدود ۲۷۶۴ نفر و ۳۸.۳ درصد بوده، در سال ۲۰۲۱ حدود ۳۹.۷ درصد، در سال ۲۰۲۰ حدود ۴۱.۵ درصد، در سال ۲۰۱۹ حدود ۴۴ درصد و در سال ۲۰۱۸ حدود ۴۳.۳ درصد بوده که آمارها نشان می‌دهد که تعداد محققان پراستناد آمریکا در ۲۰۲۳ در مقایسه با ۲۰۱۸، ۵.۹ درصد کاهش داشته است. محققان پراستناد آمریکا در سال جاری نسبت به ۲۰۲۲ حدود ۰.۸ درصد افت کرده است.

۱۸ درصد پراستنادها چینی هستند

بعد از آمریکا، چین دومین رتبه را از نظر در بر گرفتن پراستنادترین محققان دنیا به خود اختصاص داده است به طوری که ۱۲.۷۵ محقق پراستناد از این کشور در فهرست ۲۰۲۳ قرار گرفته‌اند که حدود ۱۷.۹ درصد را در ارزیابی‌ها امسال نشان می‌دهد؛ این در حالی است که سهم چین از محققان پراستناد در سال ۲۰۲۲ حدود ۱۶.۲ درصد (۱۱۶۹ نفر) اعلام شد. این سهم در سال ۲۰۲۱ حدود ۱۶.۲ درصد، در سال ۲۰۲۰

پراستناد معرفی کرده که در نهایت ۶۸۴۹ پژوهشگر هستند؛ چراکه برخی از پژوهشگران در بیش از یک رشته پراستناد شده‌اند. هر محقق منتخب چند مقاله با استناد بالا را تألیف کرده است که در یک دهه گذشته از نظر استنادها برای رشته‌ها و سال انتشار آنها در Web of Science در یک درصد محققان برتر قرار دارند. به‌طور قطع این بخش کوچک از جمعیت محقق جهانی به گسترش مرزهای دانش و به دست آوردن نوآوری‌هایی برای سالم‌تر، پایدارتر و امن‌تر ماندن جامعه کمک

حدود ۱۲.۱ درصد و در سال ۲۰۱۹ نیز ۱۰.۲ درصد گزارش شده بود اما در مقایسه با بازه پنج‌ساله از ۷.۹ درصد در سال ۲۰۱۸، روند افزایشی را نشان می‌دهد. سهم محققان پراستناد چین از سال ۲۰۱۸ تاکنون بیش از دو برابر شده است. در حالی سهم چین از تعداد محققان پراستناد در سال ۲۰۲۳ افزایش یافته که سهم سایر کشورها کاهش پیدا کرده است. روند محققان پراستناد چین از ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۳ با رشد ۱۰ درصدی همراه بوده است. سهم چین از محققان پراستناد دنیا در ۲۰۲۳ در مقایسه با ۲۰۲۲ با ۱.۷ درصد افزایش روبه‌رو شده و همین باعث شد تنها کشور در فهرست ۱۰ کشور برتری باشد که بالاترین سهم از محققان پراستناد دنیا را از آن خود کرده است.

به غیر از چین، سهم ۹ کشور برتر نزولی است

سومین رتبه محققان پراستناد به انگلیس با ۵۷۴ محقق می‌رسد که در مجموع ۸.۱ درصد از کل پراستنادها را به خود اختصاص داده است. انگلیس سال گذشته نیز در رده سوم پراستنادها قرار گرفته بود. رده‌های بعدی این فهرست را محققان پراستنادی از کشورهای آلمان با ۳۳۶ محقق، استرالیا با ۳۲۱ محقق، کانادا با ۲۱۸ محقق، هلند با ۱۹۵ محقق، فرانسه با ۱۳۹ محقق، هنگ‌کنگ با ۱۲۰ محقق و ایتالیا با ۱۱۵ محقق در رده‌های بعدی قرار گرفته‌اند. تعداد محققان پراستناد در انگلیس، آلمان، استرالیا، کانادا، هلند و فرانسه تغییر چشمگیری نکرده‌اند به طوری که انگلیس در سال ۲۰۲۲ با ۵۷۹ محقق پراستناد رده سوم بوده و امسال با پنج محقق کمتر از سال گذشته به ۵۷۴ محقق رسیده که

سهم آن ۸.۱ درصد اعلام شده که در مقایسه با سهم هشت درصدی در سال ۲۰۲۲، سهم این کشور در سال جاری ۰.۱ درصد افزایش یافته است. سهم آلمان هم با کاهش ۳۳ محقق و کاهش سهم ۰.۴ درصدی نسبت به سال گذشته به ۴.۷ درصد رسیده است. سهم استرالیا هم از محققان پراستناد در سال ۲۰۲۲ حدود ۳۳۷ محقق بوده که سهم ۴.۷ درصدی را کسب کرده بود اما سهم این کشور در سال ۲۰۲۳ با کاهش ۰.۲ درصدی به ۴.۵ درصد رسیده است. در ارزیابی‌های امسال، سوئیس با ۲۱۸ محقق و سنگاپور با ۱۰۹ محقق پراستناد از جمع ۱۰ کشور برتر فهرست با بالاترین اساتید پراستناد خارج شده و هنگ‌کنگ و ایتالیا جایگزین آنها شده‌اند.

۶.۳ درصد محققان پراستناد در گروه محققان میان‌رشته‌ای

سال ۲۰۲۳ ششمین سالی است که محققان پراستناد بر اساس فعالیت میان‌رشته‌ای نیز مورد ارزیابی قرار می‌گیرند. محققانی که در این بخش پراستناد شناخته شده‌اند، مقالاتی با موضوعات مختلف ارائه کرده‌اند که جزء مقالات میان‌رشته‌ای قرار می‌گیرند. از میان ۳۷۹۳ محقق که در جمع پراستنادهای ۲۰ رشته مشخص شده‌اند، ۲۳۸ محقق که ۶.۳ درصد را تشکیل می‌دهند، در دو رشته مقالات پراستناد ارائه داده‌اند و تنها ۲۶ محقق هستند که در سه رشته یا بیشتر ارائه مقاله داشته‌اند که سهم ۰.۷ درصدی را به خود اختصاص داده‌اند. در مجموع، ۳۳۳۲ محقق پراستناد در گروه میان‌رشته‌ای‌ها قرار گرفته‌اند.

رتبه	کشور	تعداد محققان پراستناد	سهم پراستنادها در دنیا	تغییر سهم نسبت به ۲۰۲۲
۱	آمریکا	۲۶۶۹	۳۷.۵	-۰.۸
۲	چین	۱۲۷۵	۱۷.۹	۱.۷
۳	انگلیس	۵۷۴	۸.۱	۰.۱
۴	آلمان	۳۳۶	۴.۷	-۰.۴
۵	استرالیا	۳۲۱	۴.۵	-۰.۲
۶	کانادا	۲۱۸	۳.۱	۰
۷	هلند	۱۹۵	۲.۷	-۰.۲
۸	فرانسه	۱۳۹	۲	۰.۱
۹	هنگ‌کنگ	۱۲۰	۱.۷	۰.۳
۱۰	ایتالیا	۱۱۵	۱.۶	۰.۱

سهم ایران از پراستنادهای دنیا تنها ۵ نفر!

از میان محققان پراستنادی که امسال منتشر شده ایرانی‌ها سهم ناچیزی دارند و تنها پنج محقق ایرانی در آن حضور دارند. به طوری که سهم ایران از پراستنادهای سال ۲۰۲۲، ۱۲ محقق بود اما در سال ۲۰۲۳ کاهش چشمگیری را نشان می‌دهد. این در حالی است که از زمان انتشار اولیه تا اعلام نهایی این گزارش رسانه‌های داخلی نسبت به حضور پررنگ پژوهشگران پراستناد کشور در فهرست برترین محققان پراستناد دنیا واکنش‌های زیادی نشان داده‌اند اما انتشار این رتبه‌بندی نشان می‌دهد که اظهارنظرها درباره بالا بودن تعداد محققان پراستناد خلاف آن چیزی است که در واقعیت منتشر شده است. در جدیدترین رتبه‌بندی پراستنادترین محققان دنیا که به‌تازگی از سوی موسسه «کلاریویت آنالیتیکس» منتشر شده، نام پنج محقق ایرانی در گروه میان‌رشته‌ای به چشم می‌خورد.

۵ استاد پراستناد ایرانی چه کسانی هستند؟

محمد عبداللّهی از دانشگاه علوم پزشکی تهران رتبه نخست را بین دیگر محققان پراستناد ایرانی از آن خود کرده است. کل اسنادی که از او وجود دارد ۱۱۴۲ مورد است و شاخص «اج ایندکس» او ۸۳ است. تاکنون ۴۴۷ مقاله از او در Web of Science منتشر شده است که ۳۶۷۱۳ مرتبه مورد استناد قرار گرفته‌اند. قریب به ۲۸۰۰ مقاله در حال استناد به مقالات عبداللّهی هستند. در ۸۲ نمونه از پنت‌ها به مقالات و استناد شده و ۸۱ مورد از پنت‌ها نیز در حال استناد به مقالات این محقق ایرانی پراستناد هستند. او پیش‌تر در سال‌های ۲۰۲۱ هم به‌عنوان محقق پراستناد شناخته شده بود. رتبه دوم هم از آن فرهاد اسلامی است که طبق فهرست اعلام شده پراستنادها، محقق وابسته به دانشگاه علوم پزشکی تهران عنوان

عربستان با ۸۰ محقق برتر پیشگام در منطقه

ترکیه که از مهم‌ترین رقبای علمی ایران به‌شمار می‌رود در فهرست محققان پراستناد ۲۰۲۳ با هفت محقق در رشته‌های علوم کشاورزی، پزشکی بالینی و میان‌رشته‌ای‌ها حضور دارد. تعداد محققان پراستناد ترکیه در سال ۲۰۲۲ حدود ۱۶ نفر بوده که امسال در مقایسه با سال گذشته ۵۷ درصد افت نشان می‌دهد. عربستان سعودی هم که از استراتژیک‌ترین و مهم‌ترین همسایگان منطقه محسوب می‌شود وضعیت بهتری نسبت به دیگر رقبای خود در منطقه دارد به طوری که در این فهرست ۸۰ محقق پراستناد را به خود اختصاص داده است که مقالات آنها در رشته‌های بوم‌شناسی و محیط‌زیست، علوم گیاهی و جانوری، علوم مواد، علوم زمین، شیمی و میان‌رشته‌ای‌ها پراستناد شده است. تعداد محققان پراستناد عربستان در سال گذشته ۱۱۳ نفر بوده که امسال در مقایسه با ۲۰۲۲ با افت ۳۰ درصدی مواجه بوده است. در این میان، هندی‌ها هم که از نظر علمی و پژوهشی وضعیت خوبی در دنیا دارند در این فهرست ۲۰ محقق پراستناد را از آن خود کرده‌اند که در مقایسه با ۳۸ محقق پراستناد سال گذشته ۴۸ درصد کاهش نشان می‌دهد. لبنانی‌ها در فهرست پراستنادترین محققان ۲۰۲۳ تنها چهار محقق را به نام خود ثبت کرده‌اند که در مقایسه با سال گذشته بدون تغییر باقی مانده است. محققان لبنانی امسال در رشته‌های تجارت و اقتصاد، علوم اجتماعی، پزشکی بالینی و میان‌رشته‌ای‌ها پراستناد شناخته شده‌اند. امارات متحده عربی هم در میان کشورهای منطقه با پنج محقق پراستناد در سال ۲۰۲۳ حضور دارد که در رشته‌های مهندسی، علوم کامپیوتر و میان‌رشته‌ای‌ها پراستناد شناخته شده‌اند؛ این در حالی است که امارات سال گذشته تنها دو محقق پراستناد در این فهرست داشته که نشان می‌دهد در مقایسه با سال گذشته رشد داشته است.

انتخاب‌ها چگونه انجام می‌شود؟

در فهرست سال ۲۰۲۳ حدود ۳۸۰۰ محقق پراستناد در ۲۰ رشته از علوم و علوم اجتماعی و حدود ۳۳۰۰ محقق پراستناد در رشته‌های مختلف با عملکرد برتر شناسایی شده‌اند. این موسسه در تحلیل‌های خود در ۲۰۲۳، حدود ۱۸۸ هزار و ۵۰۰ مقاله پراستناد در ۲۰ رشته را بررسی کرده و در تفاوتی که امسال نسبت به سال گذشته رخ داده، گروه ریاضیات از دسته‌بندی رشته‌ها حذف شده است. ریاضیات یک حوزه تحقیقاتی بسیار پراکنده است و افراد کمی روی تعدادی از موضوعات تخصصی کار می‌کنند. میانگین نرخ انتشار و استناد در حوزه ریاضیات نسبتاً پایین است بنابراین افزایش اندک در انتشار و استناد باعث تحریف نمایش و تجزیه و تحلیل کل حوزه می‌شود. به همین دلیل رشته ریاضیات نسبت به استراتژی‌هایی برای بهینه‌سازی رتبه‌بندی‌ها از فهرست حذف شده است. نام‌دهایی برای این فهرست انتخاب شده‌اند که بیشترین تعداد مقالات با استناد بالا را داشته‌اند. مقالاتی هم که مورد بررسی قرار گرفته، مقالاتی بوده‌اند که بین سال‌های ۲۰۱۲ تا ۲۰۲۲ منتشر شده و سپس بر اساس استناد برای رشته و سال انتشار جزء مقالات یک درصد برتر قرار گرفته‌اند. هدف چنین تحلیلی، شناسایی محققان جوان و میانسال با استنادهای بالاست. معیار دیگری که مورد ارزیابی قرار می‌گیرد، این است که محقق باید به اندازه کافی استناد به مقالات با استناد بالا داشته باشد. علاوه بر این هر محقق که یک مقاله پراستناد کمتر از تعداد آستانه مقالات تعیین شده داشته باشد نیز در این فهرست مورد قبول واقع شده در صورتی که کل استنادها به مقالات پراستناد، آن فرد را بر اساس کل استنادهای افراد در سطح آستانه یا بالاتر در ۵۰ درصد برتر قرار دهد. معیار دیگری که در این رتبه‌بندی لحاظ شده، تأثیر میان‌رشته‌ای است و این ششمین سالی است که جزء معیارها قرار می‌گیرد. محققان در این معیار، مقالات پراستناد در رشته‌های مختلف ارائه می‌دهند. برای شناسایی این محققان، تعداد مقالات و استنادهای پراستناد از طریق تقسیم‌بندی هر مقاله مورد بررسی قرار می‌گیرد. در رتبه‌بندی پراستنادترین محققان برای ارائه دقیق‌ترین و قابل‌اعتمادترین داده‌ها، از کارشناسان و ریاضیدانان مشاوره گرفته شده تا تحلیل‌ها به‌درستی انجام شوند. یکی از مهم‌ترین معیارهایی که برای این رتبه‌بندی مدنظر قرار می‌گیرد، حفظ یکپارچگی در تحقیقات است.

بنابراین محققان این موسسه برای جلوگیری از هرگونه ناهنجاری در سوابق علمی که ممکن است اعتبار داده‌ها را زیر سؤال ببرد، بررسی‌های مختلفی را در دستورکار خود قرار داده‌اند. در بررسی مقالات پراستناد تیم‌های تحقیقاتی، مقالاتی را که سطح غیرمعمولی از خوداستنادی دارند، از بررسی حذف می‌کنند. همچنین اگر بیش از نیمی از استنادهایی که به یک مقاله می‌شود از سوی نویسندگان مشترک همان مقاله انجام شده باشد، آن مقاله از بررسی حذف خواهد شد. تحلیل این موسسه نشان می‌دهد ISI از فیلترهای دیگری هم برای شناسایی مقالات پراستناد استفاده می‌کند به طوری که در سال جاری، تعداد نام‌دهای اولیه حذف شده از فهرست نهایی از ۵۰۰ نفر در سال ۲۰۲۲ به بیش از ۱۰۰۰ نفر در سال جاری افزایش یافته است.

پزشکی بالینی پراستنادترین‌ها را دارد

محققان در حوزه‌های متفاوتی فعالیت می‌کنند اما طبق ارزیابی‌های صورت‌گرفته از سوی «کلاریویت»، در این ارزیابی‌ها، محققان پراستناد در ۲۰ رشته فعالیت کرده‌اند و نخستین رشته‌ای که بالاترین محقق را به خود جلب کرده، پزشکی بالینی است که ۴۷۷ محقق در آن فعالیت کرده‌اند. بعد از آن، بیولوژی و زیست‌شیمی با ۲۸۲ محقق پراستناد قرار گرفته و رتبه سوم از آن رشته شیمی با ۲۵۴ محقق پراستناد شده است. علوم مواد با ۲۳۲ محقق و علوم اجتماعی با ۲۳۰ محقق در رده‌های بعدی جای گرفته‌اند که در مجموع، ۳۷۹۳ محقق در این ۲۰ رشته پراستناد شده‌اند. علاوه بر این، ۳۳۳۲ محقق پراستناد نیز در حوزه میان‌رشته‌ای فعالیت کرده‌اند که به‌طور کلی ۷۱۲۵ محقق پراستناد را شامل می‌شوند.